บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การวัดและประเมินผลการศึกษาสำหรับการศึกษาระบบเปิด: รูปแบบและความท้าทายสำหรับปี 2561-2565 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 5 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. 2) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) การวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. 3) เพื่อศึกษาทิศทางของระบบการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. ในช่วงปี 2561-2565 4) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ มสธ. ในช่วง 2561-2565 5) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ OU5 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลตัวอย่างที่เก็บรวบรวมมาได้ จำนวน 148 ชุด และการสนทนากลุ่ม จำนวน 19 คน มาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ.

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) การวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ.

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาทิศทางของระบบการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. ในช่วงปี 2561-2565

ตอนที่ 5 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ มสธ. ในช่วง 2561-2565

ตอนที่ 6 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ OU5

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนของการวิจัย และนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทบุคลากร

ประเภทบุคลากร	จำนวน
อาจารย์ประจำสาขาวิชาฯ	15
อาจารย์นักวัดผล	3
นักศึกษา	56
กรรมการคุมสอบที่สนามสอบ	58
บุคลากรสำนักพิมพ์	5
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการทำข้อสอบ (เจ้าหน้าที่ฝ่ายวัดผลการศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดสอบ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบทดสอบ)	11
รวม	**148**

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ.

จากการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. พบว่า

2.1 การใช้ข้อสอบปรนัย ในการวัดผลเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับชุดวิชาที่มีนักศึกษาลงทะเบียนจำนวนมาก เพราะตรวจง่าย สะดวก รวดเร็วในการตัดสินผลสอบ

2.2 การใช้ข้อสอบอัตนัย ในการวัดผลเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับชุดวิชาที่ต้องการวัดการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา

2.3 การใช้กิจกรรมท้ายเรื่องในเอกสารการสอนในการวัดและประเมินผลระหว่างเรียนควรปรับรูปแบบให้มีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมออนไลน์

2.4 เกณฑ์การตัดสินผลสอบควรปรับให้เหมือนมหาวิทยาลัยปิด เพราะเกณฑ์ที่ใช้อยู่ปัจจุบันไม่ตอบสนองการนำไปใช้ในการศึกษาต่อของนักศึกษา

2.5 รูปแบบการจัดสอบที่สนามสอบ ปัจจุบันจำนวนนักศึกษาน้อยลง อาจปรับมาเป็นการสอบออนไลน์ หรือสอบด้วยคอมพิวเตอร์

2.6 ควรจัดให้มีการสอบตามความพร้อมให้ครอบคลุมชุดวิชาที่เปิดสอน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) การวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ.

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษา พบประเด็นในทั้ง 4 ด้าน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 จุดแข็ง

3.1.1 การใช้ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ มีจุดแข็ง ดังนี้

1) การใช้ข้อสอบปรนัยเหมาะกับการจัดสอบกับกลุ่มนักศึกษาจำนวนมาก

2) ใช้เวลาน้อยในการตอบข้อสอบแต่ละข้อ สามารถคุมเวลาได้ดี

3) สามารถออกข้อสอบได้ครอบคลุมทั่วถึงเกือบทั้งหน่วย ทำให้สามารถวัดความรู้ของนักศึกษาได้อย่างครอบคลุมเนื้อหาวิชา

4) นักศึกษามองเห็นคำตอบก่อนเป็นการช่วยให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกได้

5) การตรวจคำตอบและให้คะแนนสะดวก ชัดเจน ประมวลผลได้เร็ว ใช้ผู้ตรวจกี่คนก็ตรวจให้คะแนนได้ตรงกัน มีความสะดวกต่อการประเมินผล

6) ข้อสอบมีประเด็นคำถามที่ชัดเจน และมีคำตอบที่ชัดเจน ใครอ่านก็เข้าใจได้ตรงกัน

3.1.2 การใช้ข้อสอบอัตนัย มีจุดแข็งดังนี้

1) สามารถวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ดี นักศึกษาต้องใช้ความสามารถในการคิดขั้นสูงเพื่อตอบคำถาม

2) ฝึกให้นักศึกษาตอบด้วยการเขียน

3) วัดผลการเข้าใจอย่างแท้จริง วัดความรู้เชิงลึกได้ดี วัดครอบคลุมในทุกระดับจัดระดับความรู้ของนักศึกษาได้ชัดเจนและลึกกว่าข้อสอบปรนัย

4) ป้องกันการเดาของนักศึกษาได้

5) ไม่จำกัดความคิดของนักศึกษา นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นต่อคำถามของข้อสอบได้กว้างขวางขึ้น

3.1.3 การใช้แบบประเมินก่อนเรียน – หลังเรียนในการวัดและประเมินผล มีจุดแข็งดังนี้

1) ช่วยให้นักศึกษาทราบระดับความรู้ ความเข้าใจของตนเองก่อนเรียน – หลังเรียน โดยนักศึกษาได้ลองทำและประเมินผลจุดอ่อนตนเองเบื้องต้นก่อนศึกษาบทเรียน

2) นักศึกษาได้แนวทางการทำข้อสอบ และทบทวนตนเองว่ามีความเข้าใจต่อการเรียนระดับใด

3) เหมาะกับการศึกษาในระบบทางไกล เพราะช่วยให้นักศึกษาทบทวนบทเรียนและเป็นการฝึกทำข้อสอบ

4) ฝึกความซื่อสัตย์ในการทำแบบประเมิน เพราะแบบประเมินก่อนเรียนต้องทำก่อนศึกษาเอกสาร ส่วนแบบประเมินหลังเรียนต้องทำหลังจากศึกษาเอกสารแล้ว

5) ผู้เรียนสามารถประเมินพัฒนาการของการเรียนรู้เนื้อหานั้น ๆ ได้ และทราบข้อบกพร่องหรือมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

6) ใช้ฝึกทำข้อสอบก่อนเจอข้อสอบจริง

* ข้อเสนอแนะ แบบประเมินก่อนเรียน – หลังเรียน ต้องมีโครงสร้างเดียวกับข้อสอบ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยนั้น ๆ

3.1.4 การใช้กิจกรรมท้ายเรื่องในเอกสารการสอนในการวัดและประเมินผลมีจุดแข็งดังนี้

1) ช่วยให้นักศึกษาสรุปความรู้จากบทเรียน หรือประเด็นหลักของบทเรียนที่ได้ศึกษาในแต่ละเรื่องได้

2) ช่วยทบทวนบทเรียนและช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมินความรู้ของตัวเองเกี่ยวกับการเรียนได้

3) ทำให้นักศึกษามีแนวทางในการอ่านหนังสือ

4) ฝึกความมีวินัยและใส่ใจการเรียน

* ข้อเสนอแนะ ปัจจุบันต้องประเมินตาม TQF กิจกรรมท้ายเรื่องจึงควรมีกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่าการจำเนื้อหาจากบทเรียน

3.1.5 การใช้กิจกรรมประจำชุดวิชาในการวัดและประเมินผลและการตรวจให้คะแนนกิจกรรมประจำชุดวิชามีจุดแข็งดังนี้

1) เป็นการเพิ่มรูปแบบในการประเมินผลอีกวิธีหนึ่ง คือ ช่วยให้นักศึกษามีคะแนนเก็บไว้ประเมินร่วมกับคะแนนสอบ

2) ช่วยนักศึกษาฝึกการตอบคำถามโดยการทำแบบฝึกหัด ทำให้มองเห็นองค์ความรู้ของเนื้อหาสาระชุดวิชาและเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ดียิ่งขึ้น

3) นักศึกษาได้ฝึกฝน เพิ่มพูนผลการเรียนรู้ตามความคาดหวัง (Expected Learning Outcome) ได้ครบทุกด้านตามที่ชุดวิชากำหนดหรือต้องการ

4) ช่วยนักศึกษาทบทวนเนื้อหาก่อนเรียน

5) ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสสอบผ่านมากขึ้น เพราะได้ประเมินตนเองเป็นระยะ ๆ

6) ฝึกการวิเคราะห์ ช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าข้อมูลที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

* ข้อเสนอแนะ มสธ. ควรออกแบบกิจกรรมประจำชุดวิชาให้สอดคล้องกับการประเมิน TQF ในด้านที่ไม่สามารถประเมินด้วยข้อสอบได้

3.1.6 การใช้กิจกรรมการสอนเสริมแบบเข้ม มีจุดแข็งดังนี้

1) ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาชุดวิชาที่ยาก ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในชุดวิชามากขึ้น

2) เพิ่มโอกาสสอบผ่าน ให้กับนักศึกษาเพราะมีคะแนนเก็บ

3) ชุดวิชายาก นักศึกษาให้ความสนใจจำนวนมาก เพราะนักศึกษาได้พบอาจารย์เมื่อนักศึกษามีข้อสงสัยในเนื้อหาวิชา ก็สามารถถามอาจารย์ได้ทันที

4) ช่วยประเมินจุดอ่อนของนักศึกษาและพัฒนาได้ตรงจุด

5) ทำให้นักศึกษาได้มีการฏิสัมพันธ์กันและได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันกับเพื่อนและอาจารย์ โดยการมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ทำให้สื่อสารได้เข้าใจตรงกัน

3.1.7 การใช้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติ มีจุดแข็งดังนี้

1) นักศึกษาได้ทบทวนความรู้ และประเมินความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น

2) เป็น Requirement ของวิชาชีพ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ต้องมีทักษะ ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในมาตรฐานวิชาชีพที่ไม่ด้อยกว่าที่อื่น ช่วยให้นักศึกษานำความรู้จากกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติได้จริง

3) เป็นการเสริมประสบการณ์ให้กับนักศึกษาให้ได้พัฒนาทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติทำให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเองและเกิดทักษะจริง

4) นักศึกษาได้เรียนรู้และมีทักษะจากการปฏิบัติกิจกรรมในสถานการณ์จำลองโดยมีอาจารย์คอยให้คำแนะนำ

5) นักศึกษาได้ฝึกงานร่วมกับผู้อื่น

6) ชุดวิชานั้นจำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักสูตรและสภาวิชาชีพกำหนด

* ข้อเสนอแนะ ควรใช้กิจกรรมนี้ ประเมินคุณธรรม จริยธรรม การทำงานกลุ่ม การค้นคว้าด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

3.1.8 การวัดและประเมินผลจากการอบรมประสบการณ์วิชาชีพ มีจุดแข็งดังนี้

1) ช่วยสร้างความผูกพันระหว่างมหาวิทยากับนักศึกษา

2) นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะคณาจารย์ นักศึกษาด้วยกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3) เป็นการบูรณาการความรู้จากทั้งหลักสูตร สร้างพลังความสำเร็จแก่นักศึกษา

4) ได้มีการประเมินการทำงานเป็นทีมและเห็นพฤติกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาประมวลความรู้และการเรียนรู้ก่อนที่สำเร็จการศึกษา

5) ได้ฝึกทำงานจริง ฝึกทักษะครบถ้วนรอบด้าน

* ข้อเสนอแนะ ควรใช้กิจกรรมนี้ ประเมินคุณธรรม จริยธรรม การทำงานกลุ่ม การค้นคว้าด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

3.1.9 การตรวจร่างแบบทดสอบ มีจุดแข็งดังนี้

1) ป้องกันการผิดพลาดของข้อสอบ

2) ได้อ่านทวนข้อสอบทำให้ข้อสอบมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ มากยิ่งขึ้น

3) ทำให้ข้อสอบมีคุณภาพถูกต้องตามหลักการวัดและประเมิน เพราะมีอาจารย์วัดผลมาช่วยดูแลซึ่งเป็นจุดเด่น จุดแข็ง ทำให้อาจารย์ประจำสาขาวิชาฯ ที่ออกข้อสอบมั่นใจในคุณภาพข้อสอบมากขึ้น

3.1.10 จำนวนข้อของแบบทดสอบที่ใช้ (เช่น ข้อสอบชุดวิชาปกติ 120 ข้อ ชุดวิชายาก 90 ข้อ) มีจุดแข็งดังนี้

1) การออกข้อสอบกระจายทุกหน่วยเท่ากัน เช่น ชุดวิชาปกติหน่วยละ 8 ข้อ รวมทั้งชุดวิชา 120 ข้อ เหมาะสมแล้ว เพราะเป็นการออกข้อสอบที่กระจายตามรายหน่วย ทำให้มีจำนวนข้อสอบเพียงพอสำหรับการวัดซึ่งครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดและประเมินผลตรงตามจุดประสงค์ น่าจะเหมาะสมอยู่แล้ว

3.1.11 วัน - เวลา ในการสอบ สถานที่ มีจุดแข็งดังนี้

1) การกำหนดวันที่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนวางแผนล่วงหน้าได้ เสาร์ – อาทิตย์ เป็นวันหยุดของนักศึกษาส่วนใหญ่

2) การกำหนดวันที่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนวางแผนล่วงหน้าได้ เสาร์ – อาทิตย์ เป็นวันหยุดของนักศึกษาส่วนใหญ่

3) นักศึกษาสอบในเวลาเดียวกัน ทำให้โกงข้อสอบได้ยาก

4) นักศึกษาสามารถสอบได้ทั่วประเทศ เป็นการอำนวยความสะดวกให้นักศึกษา ทำให้นักศึกษาไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง นักศึกษาสะดวกในการเข้าสอบ

5) อาจารย์ได้พบนักศึกษาได้สานสัมพันธ์ แล้วยังได้มีโอกาสแนะนำแบบใกล้ชิด

6) ทำให้นักศึกษาไม่ต้องเดินทางไกลสะดวกต่อผู้เรียน

7) กระจายรายได้สู่ชุมชน

3.1.12 การจัดสอบแบบกระจายทุกจังหวัด มีจุดแข็งดังนี้

1) นักศึกษาทุกคนได้รับโอกาสในการสอบเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะอยู่จังหวัดใด

2) การจัดสอบเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกจังหวัด

3) ผู้สอบสามารถใช้ห้องสอบสำรองได้ กรณีมีธุระจำเป็น

4) สะดวกต่อการเดินทางมาสอบ

5) เป็นการกระจายนักศึกษา ให้สอบที่จังหวัดตนเองได้ ไม่ต้องเดินทางไปที่มหาวิทยาลัย สะดวกต่อการเดินทางและเวลาไปสอบ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานที่ต้องทำงาน จึงไม่สามารถลาหยุดบ่อย ๆ

3.1.13 การประสานงานการสอบ มีจุดแข็งดังนี้

1) มหาวิทยาลัยสามารถส่งบุคลากรไปช่วยดูแลการดำเนินงานการสอบและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรของโรงเรียน

2) อาจารย์มีโอกาสพบปะนักศึกษา ช่วยแก้ปัญหาให้นักศึกษาแบบเผชิญหน้า ทำให้สร้างความสัมพันธ์ที่ดี

3) ทำให้รับรู้ปัญหาของการจัดสอบที่แท้จริง และนำมาแก้ไขได้ตรงประเด็น

3.1.14 ค่าตอบแทนบุคลากรในการดำเนินการสอบ มีจุดแข็งดังนี้

1) มีระเบียบการเบิกจ่ายค่าตอบแทนที่ชัดเจน มีความโปร่งใส เท่าเทียมกัน

2) การจ่ายค่าตอบแทนตรงตามจำนวน ตรงเวลา ครบถ้วน และถูกต้อง

3.1.15 การใช้โรงเรียนเป็นสนามสอบ มีจุดแข็งดังนี้

1) สามารถจัดสอบได้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพราะมีโรงเรียนทุกจังหวัด

2) โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดสอบ ทั้งด้านอุปกรณ์และห้องสอบ

3) เป็นสถานที่ที่นักศึกษารู้จัก สามารถเดินทางมาสอบได้สะดวก

3.1.16 การดำเนินการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบ มีจุดแข็งดังนี้

1) มีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้พิมพ์ ผู้ตรวจร่างต้นฉบับแบบทดสอบ

2) มีขั้นตอน และแผนงานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

3) มีอาจารย์และบุคลากรที่ชำนาญการค่อนข้างมาก ทำให้ได้ต้นฉบับแบบทดสอบที่มีคุณภาพ

3.1.17 เกณฑ์การตัดสินผลสอบ (H, S, U) มีจุดแข็งดังนี้

1) เกณฑ์การตัดสินผลสอบที่ใช้อยู่ปัจจุบันเหมาะกับการประเมินบางวิชา การคิดเกรดเฉลี่ยจะทำให้ด้อยกว่าที่อื่น H, S, U ง่ายในการประเมินผล ชัดเจน ไม่ซับซ้อน มีมาตรฐานเดียวกันสำหรับนักศึกษาทุกคนที่ลงทะเบียนในชุดวิชาเดียวกัน ยืดหยุ่นดี

3.1.18 การตัดสินผลสอบ มีจุดแข็งดังนี้

1) การตัดสินผลสอบในรูปแบบคณะกรรมการตัดสินผลสอบสามารถยืดหยุ่นเกณฑ์ได้ดี

3.1.19 การสอบตามความพร้อมของนักศึกษารายบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์ (Walk-in Exam) มีจุดแข็งดังนี้

1) การสอบ Walk-in Exam เป็นทางเลือกที่ดี นักศึกษาสามารถเข้าสอบเมื่อพร้อม และเป็นการเพิ่มโอกาสในการสอบผ่าน

2) ค่าลงทะเบียนสอบ Walk-in Exam เป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้กับมหาวิทยาลัย

3.2 จุดอ่อน

3.2.1 การใช้ข้อสอบปรนัยและการตรวจให้คะแนนข้อสอบปรนัย มีจุดอ่อน ดังนี้

1) การใช้ข้อสอบปรนัยส่วนใหญ่สามารถวัดระดับพฤติกรรมได้ในระดับต้นเท่านั้น เป็นข้อสอบที่เน้นความจำไม่สามารถวัดความรู้ขั้นสูงได้ และใช้ได้ในบางระดับวัตถุประสงค์เท่านั้น ไม่ได้วัดความรู้เชิงลึกหรือการวิเคราะห์ ไม่ได้ถามเพื่อให้โอกาสนักศึกษาอธิบาย และไม่สามารถออกข้อสอบที่จะถามความคิดเห็นในเชิงริเริ่มสร้างสรรค์กับนักศึกษาได้

2) เป็นการวัดที่จำกัดคำตอบเฉพาะเกินไป คือ ให้เลือกตอบจากตัวเลือกที่ถูกกำหนดไว้แล้ว การกำหนดให้ต้องมีตัวเลือก 5 ตัวทำให้ผู้ออกข้อสอบออกให้สอดคล้องในทิศทางเดียวกันยาก จึงมักมีตัวเลือกแบบ ‘ถูกทุกข้อ’ หรือ ‘ข้อ 1 และ 2 ถูก’ ทำให้นักศึกษาเดาคำตอบได้ ผู้สอบยังมีโอกาสได้คะแนนจากการเดาข้อสอบ

3) ในบางครั้งโจทย์ที่ยาวเกินไปจะทำให้นักศึกษาไม่สามารถจับใจความสำคัญของคำถามได้ จึงไม่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง

4) ข้อสอบปรนัยสามารถเดาคำตอบได้ง่าย

5) หากผู้ออกข้อสอบสร้างตัวเลือกที่ไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน จะทำให้ผู้ตอบเกิดความสับสน ไม่แน่ใจว่าคำตอบใดถูก

6) ไม่ได้วัดทักษะการสื่อสารด้วยการเขียน

7) ถ้าผู้ออกข้อสอบไม่ระมัดระวัง บางครั้งอาจมีตัวเลือกที่ถูกมากกว่าหนึ่งตัวเลือก

8) การกำหนดจำนวนข้อให้ทุกหน่วยมีข้อสอบเท่ากันนั้น บางครั้งอาจไม่สามารถออกข้อสอบได้เพราะแต่ละหน่วยอาจมีเนื้อหาที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน และจำนวนเวลาในการศึกษาเอกสารการสอนแตกต่างกัน ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการออกข้อสอบแต่ละหน่วยที่มีจำนวนข้อแตกต่างกันได้

9) ข้อสอบปรนัยค่อนข้างจำกัดความคิดของนักศึกษา และบางเนื้อหาค่อนข้างยากต่อการตั้งคำถามเพื่อให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การออกข้อสอบต้องยึดตามเอกสารการสอน บางครั้งตัวเลือกที่ไม่ใช่ข้อถูกอาจถูกต้องได้ แต่ไม่ได้เขียนในเอกสารการสอน ดังนั้นการออกข้อสอบจึงต้องปรับตัวเลือกให้ถูกต้องไม่กำกวม

10) การตรวจข้อสอบปรนัยจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการตรวจ หากนักศึกษาฝนกระดาษคำตอบด้วยดินสอ 2B ไม่ดำเข้มเต็มวง จะทำให้การใช้คอมพิวเตอร์ตรวจข้อสอบผิดพลาดได้

3.2.2 การใช้ข้อสอบอัตนัยและการตรวจให้คะแนนข้อสอบอัตนัย มีจุดอ่อน ดังนี้

1) การใช้ข้อสอบอัตนัยในการวัดและประเมินผลนั้น หากอาจารย์ผู้สอนยังไม่ชำนาญในการออกข้อสอบ อาจจะออกข้อสอบได้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาหรือสาระสำคัญที่ต้องการวัด ข้อคำถามไม่ชัดเจน ไม่มีความเป็นปรนัย

2) จำนวนข้อคำถามที่อาจจะจำกัดเนื่องจากเวลาในการทำข้อสอบมีไม่เพียงพอกับการทำข้อสอบหลาย ๆ ข้อ

3) การตรวจให้คะแนนมีจุดอ่อนตรงที่เกณฑ์การให้คะแนนของอาจารย์แต่ละท่านอาจแตกต่างกัน

4) ตรวจ อ่าน การเขียนด้วยลายมือได้ยาก ทำให้อาจมีความลำเอียงในการตรวจ เช่น นักศึกษาบางคนลายมืออ่านยาก การประเมินผลจึงไม่คงที่ขึ้นอยู่กับผู้ตรวจ

5) การตรวจข้อสอบอัตนัยต้องใช้เวลามาก เนื่องจากผู้ตรวจต้องอ่านผลการตอบของนักศึกษาเป็นรายบุคคล หากมีผู้ตรวจหลายคน ต้องควบคุมมาตรฐานในการตรวจให้เป็นไปในทางเดียวกัน

6) ไม่มีเครื่องมือช่วยตรวจ อาจารย์ต้องตรวจด้วยตนเองทำให้อาจารย์อาจตีความหมายผิดได้

3.2.3 การใช้แบบประเมินก่อนเรียน – หลังเรียนในการวัดและประเมินผล มีจุดอ่อน ดังนี้

1) แนวคำถามอาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2) บางครั้งข้อคำถามและเฉลยไม่ตรงกับคำตอบ ทำให้ขาดความเชื่อถือเรื่องการเฉลย

3) นักศึกษาบางรายไม่ดำเนินการ เนื่องจากไม่มีข้อบังคับ หรือเปิดดูคำตอบก่อนอ่านเนื้อหา จึงไม่ทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

3.2.4 การใช้กิจกรรมท้ายเรื่องในเอกสารการสอนในการวัดและประเมินผล มีจุดอ่อน ดังนี้

1) กิจกรรมส่วนใหญ่เหมือนเป็นแค่สรุปเนื้อหาบางส่วนไม่ช่วยให้นักศึกษารู้ หรือมีทักษะมากขึ้น

2) บางครั้ง กิจกรรมท้ายเรื่อง ไม่ตรงประเด็นสำคัญอาจทำให้ผู้เรียนเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากประเด็นสำคัญ

3) รูปแบบกิจกรรมควรมีความหลากหลายมากกว่าการถามตอบ/กิจกรรม ซึ่งมักเป็นรูปแบบเดิม ๆ คือเป็นคำถามปลายเปิด และผู้ออกแบบกิจกรรมควรออกแบบให้ตรงตามวัตถุประสงค์

3.2.5 การใช้กิจกรรมประจำชุดวิชาในการวัดและประเมินผล และการตรวจให้คะแนนกิจกรรมประจำชุดวิชา มีจุดอ่อน ดังนี้

1) บางครั้งนักศึกษาไม่สามารถเข้าไปดาวน์โหลดกิจกรรมประจำชุดวิชาได้

2) ได้รับการแจ้งล่าช้า

3) นักศึกษาไม่ได้ทำทุกคน นักศึกษาบางรายไม่เอาใจใส่ต่อการทำกิจกรรมเท่าที่ควร

4) มหาวิทยาลัยกำหนดให้นักศึกษาต้องเขียน แต่ในบางกิจกรรมอาจไม่เหมาะควรมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้พิมพ์ + ส่งทางออนไลน์ได้

5) การให้คะแนน 20% น้อยไป ควรเพิ่มเป็น 30% หรือมากกว่า และออกแบบกิจกรรมที่สามารถวัดผลได้ดี เท่ากับให้นักศึกษาสอบแบบเปิดหนังสือได้ แต่ต้องหาระบบที่ให้มั่นใจว่านักศึกษาทำด้วยตัวเอง เพื่อใช้วัดและประเมินผล

6) ควรประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลนักศึกษาเพื่อให้เห็นประโยชน์ของการทำกิจกรรมประจำชุดวิชา

7) นักศึกษาอาจไม่ได้ค้นคว้าด้วยตัวเอง แต่ลอกจากเพื่อนนักศึกษาคนอื่น

8) การตรวจขาดความคงที่ระหว่างผู้ตรวจ

9) อาจารย์ต้องตรวจเอง ไม่มีเครื่องมือช่วย

10) การส่งกิจกรรมยังเป็นระบบเดิม ๆ ล่าช้า เนื่องจากยังเป็นการตรวจหาชิ้นงานที่นักศึกษาส่งเข้ามาที่ศูนย์บริการนักศึกษา แล้วจึงส่งมาที่สาขาอีกทีหนึ่ง ควรปรับวิธีการให้สามารถส่งและตรวจกิจกรรมทาง online เหมือน e – learning ได้

11) บางชุดวิชานักศึกษามีจำนวนมาก หรือนักศึกษาทำมาส่งอาจารย์ไม่พร้อมกัน นักศึกษาบางรายมีลายมือที่อ่านยาก ทำให้การตรวจกิจกรรมใช้เวลามาก

12) บางครั้งนักศึกษาส่งล่าช้าก็จะไม่ได้คะแนน

3.2.6 การใช้กิจกรรมการสอนเสริมแบบเข้ม มีจุดอ่อน ดังนี้

1) ผู้เรียนไม่เข้ามาเรียนในช่วงระยะเวลาที่จัดให้มีการสอนเสริมแบบเข้มทั้งที่จำกัดจำนวน

2) บางครั้งมีชุดวิชาที่นักศึกษาสอบไม่ผ่านจำนวนมากและนักศึกษาประสงค์ให้จัด แต่ไม่สามารถจัดได้ เพราะระยะเวลาซ้ำซ้อนกัน

3) การสอนเสริมแบบเข้ม ทำให้นักศึกษาได้รับโอกาสน้อยในกรณีมีชุดวิชาสอนเสริมแบบเข้มมากกว่า 1 ชุดวิชาในหลักสูตรเดียวกัน (วันสอนเสริมแบบเข้มซ้ำซ้อน) ควรปรับช่วงเวลาให้ยาวขึ้น เพราะจะได้เลือกกำหนดวันที่ไม่ซ้ำซ้อนกันในแต่ละชุดวิชา หรืออาจประเมินก่อนสอนเสริมแบบเข้มในวันธรรมดาได้

4) ควรยกเลิกการสอนเสริมปกติ แต่ให้มีการสอนเสริมแบบเข้มแบบเดียวแล้วเก็บคะแนน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

5) เวลาที่เรียนน้อยเกินไป สื่อโสตที่ใช้ในการสอนไม่พร้อม เป็นโอกาสได้สอนเสริมน้อยลง

3.2.7 การใช้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติ มีจุดอ่อน ดังนี้

1) กระบวนการประสานงานระหว่างหน่วยงานในมหาวิทยาลัยไม่ค่อยลงตัว หน่วยงานสนับสนุนไม่เข้มแข็งพอ

2) นักศึกษาบางคนต้องทำงานด้วย อาจมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา

3) ออกแบบฝึกไม่สมบูรณ์ทำให้นักศึกษาต้องใช้เวลาฝึกปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ

4) อาจารย์ของ มสธ. มีน้อย

5) สถานที่ไม่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติ กระจุกอยู่ใน มสธ.

6) นักศึกษาเสียค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

7) มหาวิทยาลัยติดต่อนักศึกษาบางคนลำบาก ติดต่อไม่ได้ หรือช้า

3.2.8 การวัดและประเมินผลจากการอบรมประสบการณ์วิชาชีพ มีจุดอ่อน ดังนี้

1) ใช้เวลาในการจัดอบรมประสบการณ์วิชาชีพหลายวัน และเวลาในการทำกิจกรรมการเรียน หนักเกินไป

2) รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากใช้มาหลายปี อาจมีความไม่ทันสมัย กิจกรรมบางอย่างอาจไม่เหมาะกับยุคปัจจุบัน เช่น เขียนคำขวัญประกวด กิจกรรมกลาง (ในห้องประชุมใหญ่) มักไม่ค่อยได้รับการสนใจจากคณาจารย์ที่เป็นวิทยากร

3) นักศึกษาบางรายไม่สะดวกต่อการเดินทางมาร่วมกิจกรรมเนื่องจากใช้เวลาหลายวัน และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

3.2.9 การตรวจร่างแบบทดสอบ มีจุดอ่อน ดังนี้

1) ใช้เวลาในการตรวจร่างข้อสอบแต่ละฉบับค่อนข้างนาน เพราะระยะเวลาในการตรวจร่าง 1 ชุดวิชา

2) ต้องรอการส่งต่อจากผู้ตรวจร่างแต่ละคน และผู้ตรวจร่างแต่ละคนมีชุดวิชาที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก

3) ใช้บุคลากรจำนวนมาก ในชุดวิชาปกติมีการตรวจร่างถึง 4 คน ในการพิมพ์และตรวจร่างต้นฉบับ

4) หลายครั้งที่ออกข้อสอบไป ไม่ได้รับการเสนอแนะการออกข้อสอบ ทำให้ข้อสอบไม่สมบูรณ์

5) บางครั้งอาจารย์ประจำชุดส่งข้อสอบช้า ทำให้ชุดวิชานั้นมีการพิมพ์เสร็จด้วยความล่าช้ามาก

6) สทว. พิมพ์แบบทดสอบใหม่แม้ว่าอาจารย์จะให้ CD ไปแล้วยังเป็น paper based ทำให้ข้อสอบผิด

7) ห้องที่ใช้สำหรับการตรวจร่างข้อสอบมีพื้นที่ที่นั่งจำกัด ไม่เป็นส่วนตัว มีเสียงพูดคุยเรื่อย ๆ มีฝุ่นค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นห้องที่ไม่มีหน้าต่างทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวก

3.2.10 จำนวนข้อของแบบทดสอบที่ใช้ (เช่น ข้อสอบชุดวิชาปกติ 120 ข้อ ชุดวิชายาก 90 ข้อ) มีจุดอ่อน ดังนี้

1) จำนวนข้อสอบชุดวิชาปกติมี 120 ข้อ นั้นอาจเยอะเกินไป เนื่องจากการออกข้อสอบตามเนื้อหาให้ครบทุกหน่วยหน่วยละ 8 ข้อ อาจไม่สอดคล้องกับความยากง่ายของบางชุดวิชา

3.2.11 วัน - เวลา ในการสอบ สถานที่ มีจุดอ่อน ดังนี้

1) นักศึกษาบางคนอาจยังไม่พร้อมในช่วงที่จัดสอบ ควรพัฒนาระบบสอบ online สามารถสอบได้เมื่อนักศึกษาพร้อม

2) การจัดสอบที่โรงเรียนบางครั้งมีกิจกรรมที่รบกวนการสอบ ทำให้นักศึกษาขาดสมาธิในการทำข้อสอบ

3) การจัดสอบที่โรงเรียนใช้งบประมาณในการจัดสอบมาก

4) สนามสอบห่างจากบ้านของนักศึกษาที่อยู่ตามตำบล อำเภอที่ไกลจากตัวจังหวัด

5) วันสอบเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ต้องเข้าสอบตามตารางที่จัดไว้เท่านั้น ทำให้ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนบางกลุ่มที่ต้องทำงานวันเสาร์ – อาทิตย์ หรือมีภารกิจในวันที่จัดสอบพอดี ทำให้ไม่สามารถเข้าสอบได้

3.2.12 การจัดสอบแบบกระจายทุกจังหวัด มีจุดอ่อนดังนี้

1) ใช้บุคลากรในการสอบเป็นจำนวนมาก
2) ผู้สอบที่อยู่ต่างอำเภอ ต้องใช้เวลาในการเดินทาง
3) จำนวนสนามสอบน้อย ไม่เพียงพอ
4) ทำให้การสอบอาจจะเกิดการทุจริตได้ง่าย
5) ล่าช้าในการตรวจข้อสอบ เนื่องจากต้องมีการขนส่งข้อสอบไปกลับ
6) มสธ. มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เช่น สนามสอบในจังหวัดที่มีจำนวนนักศึกษาน้อยอาจไม่คุ้มค่างบประมาณในการจัดสอบ

3.2.13 การประสานงานการสอบ มีจุดอ่อนดังนี้

1) ผู้ประสานงานการสอบ ไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือแนวปฏิบัติของ มสธ. ทำให้ไม่สามารถตอบคำถามของนักศึกษาได้

2) ผู้ประสานงานการสอบ ไม่เข้ารับการปฐมนิเทศก่อนออกสอบ ทำให้ไม่ได้รับข้อมูล แนวปฏิบัติที่ถูกต้อง

3) ผู้ประสานงานการสอบ (บางคน) ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ เช่น ไม่ทำการปฐมนิเทศก่อนสอบ ทำให้กรรมการคุมสอบปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง

3.2.14 ค่าตอบแทนบุคลากรในการดำเนินการสอบ มีจุดอ่อนดังนี้

1) ไม่มีค่าเดินทางในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสนามสอบ
2) ค่าตอบแทนน้อยไป ไม่เท่าเทียมกัน เมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น
3) การจ่ายค่าตอบแทนไม่มีความยืดหยุ่นตามจำนวนของผู้เข้าสอบแต่ละห้อง เช่น กรรมการคุมสอบได้ค่าตอบแทนเท่ากัน ระหว่างห้อง 1 และห้องสำรอง แต่ปฏิบัติหน้าที่งานต่างกันมาก บางครั้งห้องสำรองไม่มีผู้เข้าสอบ แต่ห้อง 1 มีผู้เข้าสอบจำนวนมาก

3.2.15 การใช้โรงเรียนเป็นสนามสอบ มีจุดอ่อนดังนี้

1) สภาพแวดล้อมของบางโรงเรียนอาจไม่เหมาะ บางครั้งมีเสียงดังรบกวนมากเกินไป

2) สถานที่อาจไม่เอื้ออำนวยในบางโอกาส เช่น มีการจัดสอบของหลายหน่วยงานหรือมีการซ้อมกีฬาในบริเวณใกล้เคียง

3) บางห้องมีจำนวนเก้าอี้และโต๊ะที่เล็กเกินไป

4) บางโรงเรียนมีที่จอดรถไม่เพียงพอ

3.2.16 การดำเนินการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบ มีจุดอ่อนดังนี้

1) การได้รับต้นฉบับข้อสอบจากกรรมการออกข้อสอบล่าช้า ส่งผลต่อการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบให้เกิดความล่าช้าตามไปด้วย

2) ผู้ปฏิบัติงาน (บางคน) ปฏิบัติงานไม่ได้ตามแผน กรรมการออกข้อสอบไม่ชัดเจน / ผู้พิมพ์ ผู้ตรวจร่าง (บางคน) ล่าช้า / ผู้พิมพ์ ผู้ตรวจร่าง (บางคน) พิมพ์ ตรวจร่างผิดพลาด / อาจารย์วัดผล (บางคน) review ข้อสอบไม่ละเอียด ตรวจร่างไม่ละเอียดรอบคอบ

3) การดำเนินการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบไม่ต่อเนื่องหรือหยุดเป็นระยะเนื่องจากอาจารย์และบุคลากรไม่ได้อยู่ในที่ทำงานเดียวกัน

3.2.17 เกณฑ์การตัดสินผลสอบ (H, S, U) มีจุดอ่อน ดังนี้

1) ควรมีการให้ระดับเกรดมากกว่า H, S, U ซึ่งใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยปิดเพราะเกณฑ์ที่ใช้อยู่ปัจจุบันไม่สามารถชี้วัดได้ว่านักศึกษาที่ได้ S นั้น เก่ง/อ่อนระดับใด เป็นการตัดสินแบบเหมารวมมากไป ไม่เอื้อต่อนักศึกษาที่มีคะแนนสูงแต่ไม่ถึง H จะยังคงได้ S เท่ากับนักศึกษาที่มีความสามารถปานกลาง

2) ผลการสอบนำไปเทียบเกณฑ์กับสถาบันอื่นได้ค่อนข้างยาก เพราะมีการตัดเกรดเพียง 3 ระดับ คือ H, S, U ทำให้ช่วงคะแนนของเกรดกว้าง พอคิดเป็นตัวเลข GPA จะเป็นการกดเกรดนักศึกษา และเอาไปใช้ประโยชน์ต่อยาก

3) เกณฑ์ผ่านเทียบเป็นตัวเลขคือ 2.3 ซึ่งน้อยมาก นักศึกษานำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย มีผลต่อการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

3.2.18 การตัดสินผลสอบ มีจุดอ่อน ดังนี้

1) ประธานชุดวิชาไม่มีสิทธิในการตัดสินผลสอบในชุด ปริญญาตรี

3.2.19 การสอบตามความพร้อมของนักศึกษารายบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์ (Walk-in Exam) มีจุดอ่อน ดังนี้

1) ขั้นตอนการลงทะเบียนยุ่งยาก

2) ใช้ผู้คุมสอบค่อนข้างมาก ต้องปฏิบัติงานในวันเสาร์ และอาทิตย์

3) ยังเปิดสอบได้ไม่ครบทุกวิชา ชุดวิชาที่มีการจัดสอบมีจำนวนจำกัดค่อนข้างน้อย

4) นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ทราบ หรือเข้าไม่ถึงชุดวิชาที่เรียน

5) ยงไม่สามารถจัดการสอบให้มีตลอดทั้งภาคเรียนได้

6) จำนวนที่นั่งสอบในแต่ละรอบมีน้อย

3.2.20 อื่น ๆ มีจุดอ่อน ดังนี้

1) การที่ มสธ. จัดให้มีการสอบไล่ 1 ครั้ง โดยวัดเนื้อหาครบทั้ง 15 หน่วย บางครั้งหากนักศึกษาจัดเวลาในการอ่านเอกสารการสอนไม่ดี ทำให้อ่านไม่ทัน ผลการสอบที่ได้อาจไม่ใช่ผลที่แท้จริง

3.3 โอกาส

3.3.1 การใช้ข้อสอบปรนัยและการตรวจให้คะแนนข้อสอบปรนัย มีโอกาสดังนี้

1) นักวัดผลต้องพัฒนาความรู้ และสามารถนำความรู้มาถ่ายทอดให้มากขึ้น เช่น วิธีการวัดและประเมินผลที่ตอบสนองผลการเรียนรู้ตามความคาดหวัง (Expected Learning Outcome)

2) ถ้าเป็นการเรียนการสอน online และการสอบแบบ Walk - in Exam สามารถใช้ข้อสอบปรนัยในการสอบได้ แต่ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อสอบที่เชื่อถือได้

3) การจัดการการสอบต้องรอบคอบและรัดกุมมากขึ้น เพราะความก้าวหน้าด้าน IT จะทำให้มีการลักลอบเปิดเผยข้อสอบได้ง่าย และเป็นไปอย่างรวดเร็ว

3.3.2 การใช้ข้อสอบอัตนัยและการตรวจให้คะแนนข้อสอบอัตนัย มีโอกาสดังนี้

1) นักวัดผลควรพัฒนาแนวทางในการประเมินข้อสอบอัตนัย เพื่อใช้ในการทวนสอบ

2) เทคโนโลยีมีผลอย่างมากกับการตอบข้อสอบอัตนัยเพราะนักศึกษาสามารถหาความรู้ได้ทั่วไปจากอินเทอร์เน็ต

3) การได้เห็นกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริง อาจส่งผลต่อความเข้าใจในเนื้อหา และสามารถนำมาประยุกต์ตอบข้อสอบอัตนัยได้ดีมากขึ้น

4) ความก้าวหน้าด้าน IT สามารถนำมาใช้พัฒนาระบบการตรวจ กรอกคะแนนของข้อสอบอัตนัย ทำให้สามารถประมวลผลสอบอัตนัยได้เร็วขึ้น

5) การใช้วิธีการเขียนตอบเหมาะสมกับบัณฑิตศึกษา เพราะนักศึกษาจะค้นคว้าหาคำตอบในหลายที่

3.3.3 การใช้แบบประเมินก่อนเรียน – หลังเรียนในการวัดผลและประเมินผล มีโอกาสดังนี้

1) การทำแบบประเมินก่อนเรียน – หลังเรียน ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อาจมีเทคโนโลยีที่ช่วยดึงดูดนักศึกษาได้มากกว่า เช่น Line, Facebook หรือระบบอื่น ๆ

2) เทคโนโลยีออนไลน์มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ เช่น ให้นักศึกษาทำแบบประเมินออนไลน์ และถ้าทำผิดหรือข้อนี้เป็นตัวลวง มีคำอธิบาย pop up ขึ้นมาให้เห็นว่าข้อนี้เป็นตัวลวง ผิดอย่างไร และช่วยให้นักศึกษาเข้าใจมากขึ้น

3) การใช้เทคโนโลยีออนไลน์ทำแบบประเมินบน e – learning ทำให้นักศึกษารู้แนวข้อสอบ

3.3.4 การใช้กิจกรรมท้ายเรื่องในเอกสารการสอนในการวัดและประเมินผล มีโอกาสดังนี้

1) ปัจจุบันนักศึกษาวัดและประเมินตัวเองจากเฉลย (แนวข้อสอบ) ที่กรรมการชุดทำไว้ให้ โอกาสในการใช้กิจกรรมลดลง ผู้ออกต้องคิดให้กว้างขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมเป็นไปตามสภาพแวดล้อมได้ สามารถค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมได้ง่ายขึ้น ความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ช่วยให้นักศึกษาตอบหรือทำกิจกรรมท้ายเรื่องได้ง่ายขึ้น

3.3.5 การใช้กิจกรรมประจำชุดวิชาในการวัดและประเมินผล และการตรวจให้คะแนนกิจกรรมประจำชุดวิชา มีโอกาสดังนี้

1) กระตุ้นให้คณะกรรมการบริหารชุดวิชา สนใจให้นักศึกษาทำกิจกรรมประจำชุดมากขึ้น

2) ทางมหาวิทยาลัยมีโอกาสปรับวิธีการ - แนวทางให้มีความยืดหยุ่น หรือมีคุณภาพมากขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีออนไลน์ช่วยในการพัฒนาให้ดีขึ้น

3) สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบให้ทันสมัยผ่านระบบออนไลน์ได้ การค้นคว้าจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดความสะดวกมากขึ้น

3.3.6 การใช้กิจกรรมการสอนเสริมแบบเข้ม มีโอกาสดังนี้

1) การวัดผลที่เป็นการสอบไล่เพียงอย่างเดียว อาจไม่เหมาะกับนักศึกษาทุกคน แต่การมีคะแนนเก็บจะช่วยเป็นแรงสนับสนุนให้นักศึกษาสอบผ่านได้มากขึ้น

2) เป็นกิจกรรมที่ได้ผลลัพธ์หลายด้าน เช่น มีคะแนนเก็บ มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีโอกาสในการทำกิจกรรมแบบเผชิญหน้า

3) ใช้ระบบออนไลน์ช่วยในการจัดกิจกรรม การใช้ IT อาจช่วยชดเชยให้นักศึกษาที่ติดภารกิจในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนใกล้ชิดกันมากขึ้น สามารถนำมาสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนได้ การใช้เทคโนโลยีมาช่วยทำ Teleconference ควรใช้เทคโนโลยีในการช่วยสอนเสริมแบบเข้ม

4) สามารถใช้ระบบออนไลน์ทำกิจกรรมต่าง ๆ และสื่อสารกับนักศึกษาล่วงหน้า

5) การใช้ IT ช่วยในการสืบค้นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเป็นประโยชน์กับนักศึกษามากขึ้น

6) ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. หรือมีสถานที่ที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการจัดอบรมเข้มได้สะดวก ก็เป็นโอกาสในการพัฒนารูปแบบการจัดอบรมฯ ที่อื่นได้ เพราะปัจจุบันสถานที่ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชไม่เพียงพอ

3.3.7 การใช้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติ มีโอกาสดังนี้

1) เป็นมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาฯ ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีทักษะเฉพาะซึ่งตลาดแรงงานต้องการบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะ

2) กระแส work integrated learning มาแรง หน่วยงานภายนอกที่เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติ หาก มสธ. ประสานงานกับเครือข่ายดี เขาพึงพอใจจะมีโอกาสพัฒนาได้ หน่วยงานภายนอก เช่น โรงงาน โรงพยาบาลที่เป็นสถานที่ฝึก หรืองานที่นักศึกษาทำอยู่ปัจจุบันสามารถเทียบกับกิจกรรมฝึกที่ออกแบบไว้ สามารถพัฒนาระบบให้นักศึกษาได้คะแนนโดยไม่ต้องมาฝึกและให้อาจารย์ประเมินจากการทำงาน ทำให้มีโอกาสใช้วิธีฝึกปฏิบัติมากขึ้น

3) สามารถฝึกผ่านระบบออนไลน์ได้

3.3.8 การวัดและประเมินผลจากการอบรมประสบการณ์วิชาชีพ มีโอกาสดังนี้

1) การกำหนดกิจกรรมที่เอื้อต่อการวัดและประเมินผลระดับ QA มาตรฐานวิชาชีพ

2) หลักสูตรต้องมีการพัฒนาเพื่อเป็นโอกาสที่การจัดอบรมแบบนี้ยังคงทำต่อไปได้เป็นจุดเด่นของ มสธ.

3.3.9 การตรวจร่างแบบทดสอบ มีโอกาสดังนี้

1) ใช้ระบบตรวจสอบอัตโนมัติตรวจคำผิดได้เร็วขึ้น

2) ควรใช้การส่งข้อสอบบนระบบออนไลน์

3) ตรวจร่างข้อสอบบนระบบออนไลน์

4) มีโปรแกรมช่วยจัดรูปแบบข้อสอบ แก้คำผิด และตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อสอบคู่ขนาน

3.3.10 จำนวนข้อของแบบทดสอบที่ใช้ (เช่น ข้อสอบชุดวิชาปกติ 120 ข้อ ชุดวิชายาก 90 ข้อ) มีโอกาสดังนี้

1) จำนวนข้อสอบมีน้อยลง แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างจากเดิม

3.3.11 วัน - เวลา ในการสอบ สถานที่ มีโอกาสดังนี้

1) โรงเรียนที่เป็นสนามสอบ อาจมีโอกาสพัฒนาเป็นศูนย์สอบ Walk - in Exam แทนที่จะเป็นศูนย์สอบปีละ 4 ครั้งเหมือนปัจจุบัน

2) การสอบแบบ online โดยให้นักศึกษาสามารถสอบได้จากที่ใดก็ได้

3) สภาพแวดล้อมด้านการสื่อสารสมัยใหม่ ส่งผลให้นักศึกษาอยากสอบแบบทางไกล โดยไม่ต้องเข้าห้องสอบ

3.3.12 การจัดสอบแบบกระจายทุกจังหวัด มีโอกาสดังนี้

1) บุคคลทั่วไปสามารถเรียนได้/เพิ่มศักยภาพของคนอยู่ต่างจังหวัด/มีความรู้สามารถทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2) ส่งผลให้มีการเข้าถึงการเรียนการศึกษามากขึ้นโอกาสเข้าถึงนักศึกษาได้ง่ายขึ้น

3.3.13 การประสานงานการสอบ มีโอกาสดังนี้

1) มีช่องทางการติดต่อที่หลากหลาย ทำให้การประสานการสอบทำได้ง่ายขึ้น

2) การสื่อสารระหว่างผู้ประสานงานการสอบกับส่วนกลางของ มสธ. เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

3) การเดินทางโดยเครื่องบิน ทำให้ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพราะราคาค่าโดบสารเครื่องบินถูกลง

3.3.14 ค่าตอบแทนบุคลากรในการดำเนินการสอบ มีโอกาสดังนี้

1) ดึงดูดใจให้บุคลากรมาปฏิบัติงานสอบ

3.3.15 การใช้โรงเรียนเป็นสนามสอบ มีโอกาสดังนี้

1) สามารถยืดหยุ่นในการจัดสอบได้ตามจำนวนนักศึกษา

3.3.16 การดำเนินการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบ มีโอกาสดังนี้

1) การจัดส่งต้นฉบับข้อสอบผ่านระบบอินทราเน็ตของมหาวิทยาลัย

2) นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีคุณภาพมาใช้ในการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบ

3.3.17 เกณฑ์การตัดสินผลสอบ (H, S, U) มีโอกาสดังนี้

1) มสธ. มีโอกาสในการปรับ เปลี่ยนเกณฑ์การตัดสินผลสอบให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยส่วนมากใช้ เช่น การตัดเกรดแบบ A B C D ได้

3.3.18 การตัดสินผลสอบ (การตัดสินในรูปแบบคณะกรรมการตัดสินผลสอบ) มีโอกาสดังนี้

1) การสร้างความมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ คบช. และการใช้ ICT เข้ามาช่วยในการตัดสินใจ

3.3.19 การสอบตามความพร้อมของนักศึกษารายบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์ (Walk-in Exam) มีโอกาสดังนี้

1) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการสอบตามความพร้อมของนักศึกษารายบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์

2) มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบ Walk - in Exam เพื่อรองรับความต้องการของนักศึกษาในการเข้าสอบที่เพิ่มมากขึ้น เพราะสะดวกและมีประโยชน์

3) ควรเพิ่มการจัดสอบให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น ทำให้นักศึกษามาใช้บริการมากขึ้น อาจใช้ในการสอบปกติด้วย

3.4 อุปสรรค

3.4.1 การใช้ข้อสอบปรนัยและการตรวจให้คะแนนข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ มีอุปสรรค ดังนี้

1) การใช้ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ น่าจะได้รับความนิยมน้อยลง

2) การทำข้อสอบปรนัย ซึ่งมีจำนวนข้อมากทำให้นักศึกษาไม่อยากคิดมาก หรือคิดนาน จึงใช้การเดาในการตอบข้อสอบ

3) หากใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดทำข้อสอบและตรวจให้คะแนน ต้องมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลข้อสอบที่ดี เพื่อป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับการสอบในรูปแบบต่าง ๆ

3.4.2 การใช้ข้อสอบอัตนัยและการตรวจให้คะแนนข้อสอบอัตนัย มีอุปสรรค ดังนี้

1) นักศึกษาอาจนำข้อความผู้อื่นมาตอบ (ลอก) โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

3.4.3 การใช้แบบประเมินก่อนเรียน – หลังเรียนในการวัดผลและประเมินผล มีอุปสรรค ดังนี้

1) การใช้แบบประเมินก่อนเรียน – หลังเรียนแบบออนไลน์ ทำให้นักศึกษาบางรายที่ไม่คุ้นเคยไม่สามารถใช้งานได้

2) นักศึกษาทุกคนไม่ได้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้

3.4.4 การใช้กิจกรรมท้ายเรื่องในเอกสารการสอนในการวัดและประเมินผล มีอุปสรรค ดังนี้

1) กิจกรรมท้ายเรื่องที่ไม่ท้าทายหรือกระตุ้นความสนใจ จะทำให้ผู้เรียนไม่อยากทำกิจกรรมท้ายเรื่อง

3.4.5 การใช้กิจกรรมประจำชุดวิชาในการวัดและประเมินผลและการตรวจให้คะแนนกิจกรรมประจำชุดวิชา มีอุปสรรค ดังนี้

1) ควรปรับวิธีการทำให้สอดคล้องกับยุคสมัย เช่น เปิดโอกาสให้พิมพ์ ส่งงานทาง online ได้ แต่นักศึกษาจะต้องถูกพัฒนาให้มีความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ตามความคาดหวัง (Expected Learning Outcome) ข้อแรกด้วย เป็นอุปสรรคต่อการใช้กิจกรรมมากขึ้น

2) นักศึกษาบางรายใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือทางข้อมูลและแหล่งข้อมูล ลอกคำตอบจากภายนอกมา

3.4.6 การใช้กิจกรรมการสอนเสริมแบบเข้ม มีอุปสรรค ดังนี้

1) นักศึกษาบางคนติดงานด่วนทำให้ไม่สามารถเข้ารับการสอนเสริมแบบเข้มได้ตามช่วงเวลา

2) สถานที่จัดกิจกรรมบางแห่งไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร

3.4.7 การใช้กิจกรรมการฝึกปฏิบัติ มีอุปสรรค ดังนี้

1) ผู้บริหารหลักสูตรไม่ให้ความสำคัญ

2) การขาดสถานที่ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย และต้องบริหารจัดการที่ดีด้วย

3) นักศึกษาบางรายไม่คุ้นเคยกับการใช้ IT

4) การเดินทางเข้ามาส่วนกลาง นักศึกษาบางคนมีความลำบาก

5) สภาวิชาชีพ สกอ. ไม่ยอมรับการสอนทางไกล

3.4.8 การวัดและประเมินผลจากการอบรมประสบการณ์วิชาชีพ มีอุปสรรค ดังนี้

1) จำนวนวันในการจัดอบรมมากเกินไป

2) นักศึกษามีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเข้าอบรมประสบการณ์วิชาชีพที่มหาวิทยาลัย

3.4.9 การตรวจร่างแบบทดสอบ

1) ผู้ตรวจร่างต้องมาตรวจร่างแบบทดสอบ ณ สถานที่และเวลาที่กำหนดเท่านั้น

3.4.10 จำนวนข้อของแบบทดสอบที่ใช้ (เช่น ข้อสอบชุดวิชาปกติ 120 ข้อ ชุดวิชายาก 90 ข้อ) มีอุปสรรคดังนี้

1) จำนวนข้อสอบที่มาก ต้องใช้เวลาทำข้อสอบมาก

3.4.11 วัน - เวลา ในการสอบ สถานที่ มีอุปสรรค ดังนี้

1) โรงเรียนที่เป็นสนามสอบ อาจารย์ที่มาคุมสอบ ถ้ามีงานมาก ไม่พร้อม ไม่พึงพอใจกับการประสานงาน จะเป็นอุปสรรคต่อการกำหนดวัน – เวลาการสอบมากขึ้น

3.4.12 การจัดสอบแบบกระจายทุกจังหวัด มีอุปสรรคดังนี้

1) ลักษณะภูมิประเทศเป็นอุปสรรคในการเดินทาง บางจังหวัดระยะทางไกล และห่างกันมาก

2) ต้องใช้เวลาในการรวบรวมกระดาษคำตอบเพื่อส่งตรวจ

3.4.13 การประสานงานการสอบ มีอุปสรรคดังนี้

1) กองคลัง มสธ. ยึดระเบียบที่ไม่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ความเป็นจริง เช่น คลังสินค้า (Cargo) ไม่ออก ใบเสร็จรับเงินที่เขียนว่าเป็นใบเสร็จรับเงิน ทำให้เคลียร์เงินที่กองคลังไม่ได้

3.4.14 ค่าตอบแทนบุคลากรในการดำเนินการสอบ มีอุปสรรคดังนี้

1) มหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาน้อยลง รายได้น้อยลง แต่การใช้จ่ายในการจัดสอบคงที่ เป็นอุปสรรคต่องบประมาณในการให้ค่าตอบแทนต่อคณะกรรมการคุมสอบ

2) ถ้าหน่วยงานอื่นให้ค่าตอบแทนในการดำเนินการสอบมากกว่าการสอบของ มสธ. ก็อาจจะทำให้บุคลากรไม่อยากที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการสอบ

3.4.15 การใช้โรงเรียนเป็นสนามสอบ มีอุปสรรคดังนี้

1) โรงเรียนไม่ยินดีเป็นสนามสอบ

3.4.16 การดำเนินการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบ มีอุปสรรคดังนี้

1) ระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อสอบเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการจัดทำแบบทดสอบผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) สถานที่ทำงาน คับแคบไม่สะดวกในการทำงาน / อุปกรณ์ เทคโนโลยี ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3) ในกรณีไม่มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนจะทำให้เกิดการสูญเปล่าในการจัดทำต้นฉบับ

4) บุคลากร (ผู้พิมพ์/ตรวจร่าง) มีภาระงานหลักที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทให้กับการจัดทำต้นฉบับแบบทดสอบได้เต็มที่

3.4.17 การสอบตามความพร้อมของนักศึกษารายบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์ (Walk-in Exam) มีอุปสรรค ดังนี้

1) การจัดสถานที่สอบทั่วประเทศมีน้อย คือ มีเพียง 10 ศูนย์ และ มสธ. ส่วนกลาง เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นที่มีสาขาทั่วประเทศถือว่า มสธ. มีศูนย์สอบน้อย

2) การรักษาความปลอดภัยข้อสอบ ไม่ให้ข้อสอบรั่วไหล ต้องลงทุนสูง จึงเป็นอุปสรรคของรูปแบบการสอบแบบนี้

3) นักศึกษาต้องติดต่อมหาวิทยาลัย เพื่อขอสอบระบบดังกล่าว ใช้เวลานานในการเข้าถึง ไม่สะดวกต่อนักศึกษาที่ต้องมาสอบ

สรุป จะเห็นได้ว่า โอกาส (Opportunity) ที่กระทบต่อการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. โดยโอกาสในการประเมินผลของ มสธ. มีความเป็นไปได้อย่างมากที่จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบการประเมิน ไม่ว่าจะเป็นระบบการสอบแบบปรนัย อัตนัย รวมทั้งการสอบระบบ Walk - in Exam และการใช้กิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เก็บคะแนนและไม่เก็บคะแนน ควรมีความหลากหลาย เพื่อความสะดวกต่อผู้สอบและการจัดการการสอบที่ มสธ. ต้องเป็นผู้เตรียมการ เพราะจะสามารถตอบสนองต่อแนวคิดที่ว่า อยู่ที่ไหนก็เรียนได้ เรียนทางไกลกับ มสธ. และอุปสรรค (Threat) คือ การรักษาความปลอดภัยที่ต้องมีความรัดกุมให้มากยิ่งขึ้น ด้วยระบบเทคโนโลยีจะมีความทันสมัยมากขึ้นเรื่อย ๆ การลอกคำตอบ หรือการเปิดเผย

ข้อสอบจะสามารถกระทำได้ง่าย ดังนั้น รูปแบบการวัดและประเมินผลของ มสธ. จึงควรเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการวัดผลและประเมินผลที่ผู้เรียนสามารถจะเข้าถึงได้ง่าย แต่ต้องเป็นไปด้วยความรัดกุมเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำที่ผิดวัตถุประสงค์ เช่น การลอกคำตอบ หรือการเปิดเผยข้อสอบ ดังนั้น มสธ. ควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่ในการจัดการการสอบด้วยระบบคอมพิวเตอร์ขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวที่จะมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต และเพื่อความคล่องตัวในการทำงานทั้งทางด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อสอบและวิธีการจัดสอบในรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถทำได้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การออกแบบข้อสอบที่ต้องมีภาพเคลื่อนไหว หรือ สีสัน ประกอบ เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาทิศทางของระบบการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. ในช่วงปี 2561-2565

การศึกษาทิศทางของระบบการวัดและการประเมินผลการศึกษาของ มสธ. ในช่วงปี 2561-2565 ด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางของระบบการวัดและประเมินผลการศึกษา สามารถสรุปทิศทางได้ดังนี้

4.1 ไม่จำกัดจำนวนครั้งในการสอบ ทิศทางของการสอบของ มสธ. ในวันข้างหน้าถูกมองว่า จะไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งในการสอบ หมายความว่า ผู้เรียนสามารถจะเข้าสอบกี่ครั้งก็ได้จนกว่าจะผ่านเกณฑ์ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ทีนี้ในกระบวนการสอบอยากจะให้สอบผ่านเครื่องไม้เครื่องมือที่มีอยู่ สอบผ่านคอมพิวเตอร์ สอบตามความพร้อมนะคะ จะสอบกี่หนก็ได้มาสอบเลย แล้วคุณสอบผ่านโอเค หรือว่าสอบครั้งแรกแล้วครั้งที่สองคุณมีพัฒนาการมากขึ้น พัฒนาการเท่าไหร่โอเคผ่านเลย”

4.2 มีการสอบผ่านระบบออนไลน์ ระบบการสอบจะมีทิศทางเป็นการสอบผ่านระบบออนไลน์ จะด้วยระบบการสอบอะไรก็ตามที่ทาง มสธ. สามารถจะนำมาประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งอาจเป็นการสร้างโปรแกรมหรือระบบขึ้นมาใช้เอง หรือจะเป็นการใช้บริการของผู้ให้บริการอื่น ๆ ก็ได้ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ปรับวิธีสอบไม่ใช่ส่งข้อสอบไปเหมือนเดิม ปรับวิธีสอบเลยจะออนไลน์หรือจะยูทูปหรือจะอะไรยังงี้นะ ลองดู ลองปรับวิธีแล้วก็ไม่ต้องลงทุนอีกเยอะ ลงทุน ลงแรง ลงคนนี้มหาศาลนะ”

4.3 มีการทำกิจกรรมเก็บคะแนนผ่านระบบออนไลน์

การทำกิจกรรมการศึกษาที่ผ่านมาใน มสธ. นั้น จะเป็นกิจกรรมที่ส่วนมากจัดทำในกระดาษ แล้วกำหนดให้นักศึกษาส่งมาทางไปรษณีย์ แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยเทคโนโลยีที่ทำอะไรได้มากขึ้นมาก การทำกิจกรรมเก็บคะแนนการศึกษาสามารถจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นมากจากระบบออนไลน์ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“มองว่าในเรื่องของกิจกรรมนอกเหนือจากกิจกรรมที่เป็นแบบ เฟสทูเฟส ที่อาจารย์ไปสอนเสริมแล้วก็มีกิจกรรมที่ต้องทำในชั้นเรียนแล้ว อีกอย่างนึงก็คือเรื่องกิจกรรมออนไลน์ ก็เป็นเรื่องสำคัญ”

“ปัจจุบันปริญญาตรีก็เข้าถึงออนไลน์ได้แล้วใช่ไหมครับ เราก็แบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออนไลน์ให้ แต่อาจารย์เขาก็กำหนดสัดส่วนของคะแนนเป็นแค่ส่วนน้อย ๆ หรือว่า 10% เต็มที่ครับ ให้ทำ Present งานนำเสนอเป็นวิดีโอแล้วก็อัพเอาไปในระบบออนไลน์เสร็จแล้วเราก็เอามาช้อนในฟอรัม แล้วก็ดูเวลาที่นักศึกษาเข้ามาโพสต์ต่อ ๆ กัน แต่ว่าเราไม่ได้เน้นมากใครต้องมาโพสต์เท่าไหร่ แต่ดูว่าเกณฑ์รูบิค อาจารย์เขาสร้างเกณฑ์รูบิคในการโพสต์ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ตรงวัตถุประสงค์หรือบางอย่างที่เขาตั้งเกณฑ์ไว้หรือเปล่าอันนี้ก็เก็บไปเป็นคะแนนการมีส่วนร่วมนิดนึงครับอาจารย์เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ อาจารย์เขาใช้ในการประเมินด้วยนะครับ”

4.4 มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการการสอบ

อย่างที่กล่าวมาว่า เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างมาก ซึ่งความก้าวหน้านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการการสอบได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ทำไมเราไม่มีระบบเว็บเข้าไปเช็คอินว่าผู้มาสอบขาดอะไร อยู่ห้องสอบไหน หรืออะไรที่เวลาเรานั่งโต๊ะกันครับ ตั้งแต่ผมมาอยู่ที่นี่ผมจะพยายามไปคุมสอบให้มากที่สุดตามที่อาจารย์บอกมา ทีนี้เราเข้าไปเปิดโปรแกรมเลยถามพี่เขาว่าทำไม่เราไม่มีเว็บเช็คอินเข้าไป มีแต่ซีดี ข้อดีของซีดีก็คือว่าเวลาเข้าไปออฟไลน์เช็คได้เดี๋ยวนั้นเลย ถ้าออนไลน์อนาคตข้างหน้าอาจจะเว็บ Server ล่มบางหรืออะไรบาง แต่เราหารู้ไม่ว่าปัจจุบันทุกอย่างพอมันทำออนไลน์ได้เราเก็บล็อกไฟล์ได้ เก็บพฤติกรรมการใช้งานได้ ...”

4.5 ปรับเกรดให้สอดคล้องกับสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่

ปัจจุบันนี้ระบบเกรดของ มสธ. เป็น H S U ซึ่งมีความหมายในระบบตัวเลข คือ 4 2.3 และ 0 ตามลำดับ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การเทียบโอน หรือเทียบเคียงกับเกรดของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เป็นเรื่องกระทำได้ยาก หรือไม่สอดคล้องกัน ผลงานวิจัยชี้ว่าทิศทางระบบเกรด H S U นี้ ควรมีการปรับไปให้สอดคล้องกับสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“เกรดนี่นิติศาสตร์ก็จะมีปัญหาว่า เราให้ U S อะไรพวกนี้แต่เกรดทางวัดผลนี่ถ้า S เท่ากับ 2.3 ซึ่งมันต่ำมากเทียบกับมหาวิทยาลัยเอกชนหรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ซึ่งเค้าจะเป็น 2.5 หรือ 2.6 ถ้าเรารับนักศึกษา ป. โท ป. เอก จะมีปัญหาแล้วก็คือพอดูเกรดเนี่ยของ มสธ. จะเกรดต่ำสุดเลยเพราะ S เท่ากับ 2.3 ก็ขอฝากไปด้วยเรื่องเกรดเนอะ จะปรับเกรดยังไง”

“เห็นด้วยนะครับที่จะเพิ่มช่องกลางระหว่าง S กับ H อาจจะเป็น B หรือ M เพราะว่าก็จะเป็นช่องทางให้กับนักศึกษาที่เขาได้คะแนนในส่วนที่ใกล้จะถึง H แล้ว แต่พลาดไปหนึ่งหรือสองคะแนนจะ ได้เกรดบีหรือเอ็มขึ้นมาเพื่อเพิ่มเกรดขึ้นมามากกว่า 2.3”

4.6 จำนวนข้อสอบจะลดลง

จำนวนข้อสอบโดยส่วนมากของ มสธ. คือ ปรนัย 120 ข้อ ซึ่งทิศทางในอนาคตมองว่าจำนวนข้อสอบอาจมีจำนวนที่น้อยลง แต่ยังคงประสิทธิภาพของการวัดผลการศึกษาได้เท่าเดิม

“ข้อสอบของพวกเรา เราจะมีเทอมที่หนึ่ง ไล่ 120 ข้อ ซ่อม 120 ข้อ พอเทอมสองเหลือไล่ 120 ข้อ แต่ซ่อม 100 ข้อ นั่นไงยังลดได้เลย เราลดจาก 120 ข้อ มาเป็น 100 ข้อ ก็ทำแล้ว เป็นพื้นฐานจริง ๆ ซึ่งเรายังไม่ได้มองงานวิจัยมา Support แล้วก็ยังเห็นด้วยถึงเรื่องของการลดจำนวนข้อยจากห้าให้มันเหลือสี่แบบนี้ซึ่งมันก็มีงานวิจัยมารองรับแล้วด้วย”

ตอนที่ 5 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ มสธ. ในช่วง 2561-2565

จากการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาของ มสธ. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ มสธ. ในช่วงปี 2561-2565 ด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ มสธ. ในช่วงปี 2561-2565 สรุปได้ดังนี้

5.1 รูปแบบข้อสอบ

5.1.1 รูปแบบข้อสอบที่เหมาะสม พบว่า การใช้รูปแบบข้อสอบปรนัย มีความเหมาะสมสำหรับผู้สอบจำนวนมาก วิธีการตรวจข้อสอบปรนัยทำได้ง่ายเพราะใช้เครื่องตรวจกระดาษคำตอบอัตโนมัติ จึงทำให้ได้ผลคะแนนอย่างรวดเร็ว แต่บางสาขาวิชาฯ เช่น สาขาวิชานิติศาสตร์ นิยมใช้ข้อสอบปรนัยผสมอัตนัยมากกว่า เพราะสามารถวัดการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้ดีกว่า ดังนั้นรูปแบบข้อสอบที่เหมาะสม ควรเลือกให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละสาขาวิชา ในเวลาเดียวกันควรใช้ข้อสอบที่มีค่าความยากเหมาะสม และข้อสอบควรวัดให้ครอบคลุมทักษะการคิดทุกระดับ (ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า) ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ข้อสอบปรนัยเหมาะสำหรับกลุ่มใหญ่ ตรวจข้อสอบง่าย ใช้เวลาน้อย ข้อสอบอัตนัยจำเป็นสำหรับนิติศาสตร์ สาขาพยาบาล สาธารณสุข การออกข้อสอบก็อาจจะออกได้ในเชิงของวิเคราะห์สูงมากขึ้น ควรลดจำนวนจำนวนข้อสอบปรนัยให้น้อยลงแล้วเพิ่มข้อสอบอัตนัย”

“มีทั้งอัตนัยและปรนัย อัตนัยต้องมีเกณฑ์ให้คะแนนที่ชัดเจน เมื่อออกข้อสอบเสร็จต้องมีจัดทำแนวตอบด้วย อันนี้ทำเกณฑ์เป็นรูบิคหรืออะไรก็ตาม ต้องทำออกมาเลย แล้วจะได้กระจายการตรวจ ชุดวิชาไหนก็ให้อาจารย์ประจำชุดวิชานั้นได้ตรวจ จะได้ลดจำนวนคนตรวจลงไป อันนี้ก็ต้องตกลงกันว่า เนื้อหาส่วนใดที่ควรจะออกข้อสอบอัตนัย และส่วนใดเป็นข้อสอบเขียนตอบ

เพราะเนื้อหาชุดวิชามี 15 หน่วยไม่ใช่หน่วยใดหน่วยหนึ่งไปออก จะทำให้ก็ไม่ครอบคลุมเนื้อหา ควรแบ่งกันให้ชัดเจนว่าเนื้อหาส่วนใดควรออกข้อสอบปรนัย และเนื้อหาหน่วยใดที่ควรออกข้อสอบอัตนัย ซึ่งข้อสอบปรนัยและอัตนัยก็สามารถลดจำนวนข้อลงได้ ข้อสอบอัตนัยไม่ควรจะไปลงที่หน่วยใดหน่วยหนึ่งแต่ควรเป็นการบูรณาการร่วมจากหลายหน่วย แล้วก็ใช้ข้อสอบที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์ได้”

5.1.2 จำนวนข้อสอบ พบว่า จำนวนข้อสอบชุดวิชาละ 120 ข้อ อาจปรับลดลงจำนวนข้อลงมาโดยปรับให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละวิชา และมีการใช้ข้อสอบอัตนัยคะแนนกิจกรรมอื่นร่วมด้วยในการตัดสินผลสอบ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ปรับจำนวนข้อสอบ 120 ข้อ คือความรู้สึกถ้าเราเป็นผู้สอบก็ค่อนข้างเยอะ เยอะเกินไป ถ้าเป็นไปได้อาจจะตีเป็น 90/10 ข้อ โดย 10 คะแนนมาจากกิจกรรม”

“จำนวนข้อสอบปรนัยควรน้อยลง เพิ่มอัตนัย”

“จำนวนข้อสอบอาจจะลดจำนวนข้อสอบลง แล้วเปอร์เซนต์สัดส่วนคะแนนให้ไปเพิ่มดูเรื่องของ Process ดูเรื่องความก้าวหน้าของการเรียนของผู้เรียนมากขึ้น”

5.1.3 เวลาที่ใช้ในการสอบ พบว่าปัจจุบันข้อสอบ 120 ข้อ ให้เวลาทำข้อละ 1 นาทีครึ่ง หากชุดวิชาใดมีโจทย์ยาวมากๆ ควรปรับจำนวนข้อให้เหมาะสมกับเวลา ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ข้อสอบที่เยอะหรือการจัดสอบบ่อยๆ แบบนี้ ถ้าจัดสอบบ่อยๆ นักศึกษาอาจจะเครียด”

“ปรนัยเราให้นาทีครึ่ง เราจะเปลี่ยนเป็นข้อละ 2 นาทีหรือเปล่าไม่รู้ แต่ยอมรับว่าที่ข้อสอบออกยากเพราะนักวัดผล ก็เราออกมาบอกเราว่าตัวลวงตัวนี้ง่ายไป ตัวนี้ใช้ไม่ได้ บางอันก็บอกว่ายากเหลือเกิน ลองดูว่าอาจจะเป็นข้อละสองนาทีหรือเปล่า ปกติข้อละนาทีครึ่ง ทีนี้ถ้าโจทย์มันยาวมันก็จะกลายเป็นข้อละ 2 นาทีหรือเปล่า ฝากท่านผู้ชำนาญการวัดผล”

5.1.4 จำนวนตัวเลือกของข้อสอบปรนัย พบว่า หากปรับตัวเลือกข้อสอบปรนัยจาก 5 ตัวเลือกเป็น 4 ตัวเลือก และได้ผลการสอบไม่แตกต่างกันก็ควรปรับตัวเลือกให้ลดลง แต่การปรับลดตัวเลือกต้องมีงานวิจัยที่น่าเชื่อถือมารองรับ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ถ้าใช้ออนไลน์ช่วยคือเอาเขียนตอบเข้าไปช่วยสักข้อ 2 ข้อจะลดที่เป็นปรนัยลง ยังยึด 5 ตัวเลือกอยู่คืองานวิจัยมันมี 5 แล้วจะกลายเป็น 4 ไหม คือถ้าส่วนใหญ่มัน 5 แล้วไป 4 มันก็มีแต่ถ้าอยากจะทำ 5 ก็ตามใจ อันนี้เป็นงานวิจัยเราถือว่า เรามีข้อมูลที่เราสามารถดูเองเลยที่มันเป็นงานกิจกรรมมันจะเห็นเลย 70 80 ขึ้นไป ตัวเลือกเหมาะสมที่ 4 ช้อยอย่าออกความจำมากนักให้ออก

ข้อสอบที่วัดระดับสูงขึ้นมาตั้งแต่ความเข้าใจขึ้นไปใช้สถานการณ์เข้ามาช่วย ข้อสอบสถานการณ์ที่เป็นข้อสอบวัดระดับตั้งแต่ความเข้าใจขึ้นไปมันจะไม่ยาก”

5.2 รูปแบบวิธีการวัดประเมินผล (การวัด ประเมินผลด้วยวิธีอื่น นอกจากข้อสอบ) พบว่า ควรเพิ่มรูปแบบการวัดประเมินผลที่นอกเหนือจากการสอบปลายภาค ควรนำกิจกรรมอื่นๆ เช่น E- learning การผลิตชิ้นงาน การส่งข้อสอบแบบ take home การเรียนในหลักสูตรออนไลน์ต่าง ๆ หรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการวัดและประเมินผล โดยพิจารณาจากกระบวนการของการทำกิจกรรม และดูผลลัพธ์ที่ได้นำมาช่วยในการประเมินผล และต้องพิจารณาวิชาชีพของแต่ละสาขาวิชาประกอบด้วยว่าสามารถทำกิจกรรมข้างต้นได้หรือไม่ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“รูปแบบการวัดวิธีอื่น ๆ ก็อย่างที่บอกถ้าทำเป็นออนไลน์ก็จะดีในเรื่องของการประเมินแบบ formative ก็ได้หรือ summative ก็ได้ มันก็มาช่วยได้เยอะแล้วก็กิจกรรมที่ควรจะมี มันจะต้องสอดคล้องกันกับคอร์สออนไลน์ แล้วก็จากการที่สอบถามนักศึกษาส่วนใหญ่ว่าอ่านหนังสือไม่ทัน ฉะนั้นกิจกรรมที่จะมาช่วยในคอร์สออนไลน์ก็จะมี เช่น การทำแบบฝึกหัด การเข้าเรียนออนไลน์เป็นแบบคะแนนช่วยประเมิน”

“รูปแบบที่เราจะใช้วัดข้อสอบที่สอบไม่ใช่คำตอบทั้งหมดจะเป็น E- learning อะไรก็ตามซึ่งอันนี้เราก็จะไปจัดตามวิชาชีพของแต่ละสาย นิติศาสตร์อาจจะมีเรื่องของข้อกฎหมายเรื่องไปสัมมนาหรืออะไรก็ตามก็แล้วแต่ศาสตร์ของแต่ละกลุ่ม”

“ประเมินการวัดผลของเราเนี่ยมีมาตรฐานระดับที่เชื่อถือได้ผมเคยเรียนที่มหาลัยเกษตรศาสตร์ มีบางวิชาเค้าใช้ระบบแบบ take home เอากลับไปทำที่บ้านได้เลย แล้วทำไมเราทำบ้างได้ไหมผมว่าไฟนอลเนี่ย 40 คะแนนก่อนไฟนอล ส่งข้อสอบแบบ take home จะ 40 คะแนนหรือ 30 คะแนนก็ไม่รู้มันจะช่วยลดการที่เค้าจะดูหนังสือไปได้ แล้วก็อีก 20 คะแนนหรือ 30 คะแนนอาจจะเป็นระบบ E- learning หรือ ว่าเป็นกิจกรรมที่แต่ละสาขาวิชาจะคิดเอาเอง เวลาสอบ 3 ชั่วโมงอาจลดเหลือชั่วโมงครึ่ง จำนวนคาบที่สอบเนี่ยมันอาจจะมากขึ้นอีกก็ได้เพราะฉะนั้นจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงทะเบียน รายวิชาที่เปิดปีละครั้ง อาจจะเปิดสองครั้งก็ได้”

5.3 กิจกรรมที่ควรจะมีการประเมินหรือเก็บคะแนน (กิจกรรมการสอนเสริม กิจกรรมฝึกปฏิบัติ ฯลฯ) พบว่ากิจกรรมที่ควรจะมีการประเมินหรือเก็บคะแนนนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วนำมาเป็นคะแนนเก็บ เช่น ทำกิจกรรมกับชุมชน กิจกรรมจิตอาสา โดยนำความรู้ของตนเองไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับวิชาชีพนั้นๆ และต้องไม่กระทบกับหลักสูตรหรือวิชาชีพ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ถ้าเราจะใช้วิธีเก็บคะแนนกิจกรรม ต้องให้สอดคล้องกับวิชาชีพด้วย คือเห็นด้วยแต่ทำไงให้ไม่กระทบกับวิชาชีพ”

“กิจกรรมเพิ่มเติมจะเทคโฮมหรือชื่ออะไรก็แล้วแต่ มองว่าปัจจุบันนี้ถ้าเค้าเอาความรู้ที่เขา ใช้ไปประยุกต์ใช้ได้ในงานหรือสังคม ยกตัวอย่างว่าเค้าอาจจะทำโครงการ ทำกิจกรรมเพื่อชุมชน เป็นทนายอาสาเป็นอะไรอย่างนี้ สมมุติแต่เกิดจากการที่เอาความรู้จากที่เขาศึกษาเอาไปทำกิจกรรมให้ตอบโจทย์ชุมชนสังคมทำเป็นโครงการแล้วก็มีเอกสารที่แบบเซ็นรับรองเชื่อถือได้”

“อยากให้ความรู้ที่ผู้เรียนเรียนกับเราไม่ได้จบอยู่แค่การสอบแต่ว่าให้เขาเอาไปใช้ในบริบทชีวิตประจำวันแล้วก็เชื่อมโยงกับสังคมโลกด้วย ประเมินกลายมาเป็นคะแนนในการประเมินในชุดวิชาที่เกี่ยวข้องตรงนั้นได้หรือไม่ก็เอาใบ certificate ของการไปรู้อะไรที่มันเกี่ยวข้องเช่นการเรียนรู้จาก MOOCs แล้วเขาเรียนรู้มาจากหน่วยงานอื่นก็เอามาเสนอให้เราประเมินแล้วแปลงเป็นคะแนนได้ เราลดจาก 120 มาเป็น 100 ก็ทำแล้วเป็นพื้นฐานจริง ๆ ซึ่งเรายังไม่ได้มองงานวิจัยมา Support”

5.4 วิธีการสอบ การจัดสอบ ควรเพิ่มรูปแบบการจัดสอบ ซึ่งจากเดิม มสธ.จัดสอบบนกระดาษซึ่งสอบที่สนามสอบเท่านั้น ปัจจุบันมีการเพิ่มการจัดสอบอีกหนึ่งรูปแบบคือ สอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ แต่ก็มีข้อจำกัดคือต้องมาสอบที่ มสธ.ส่วนกลาง นนทบุรี และศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.ทั้ง 10 ศูนย์ทั่วประเทศ ซึ่งในอนาคตอาจเพิ่มช่องทางการจัดสอบออนไลน์ ซึ่งสามารถสอบที่ไหนก็ได้ เช่น สอบที่บ้าน หรือการสอบโดยให้นักศึกษาทำข้อสอบที่ไหนก็ได้แต่เขียนด้วยลายมือเพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษาตอบด้วยตนเอง เพราะหากเป็นการพิมพ์นักศึกษาอาจ copy กันได้ การสอบโดยใช้โทรศัพท์มือถือ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“คิดว่าน่าจะปรับวิธีตรงนี้นะคะ โดยใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาแล้วก็สอบพร้อมที่จะสอบได้ สอบวัดความก้าวหน้าแล้วก็สอบเมื่อไหร่ก็ได้พร้อมมาสอบนะคะ อย่างนี้ค่ะแล้วก็สอบไปได้เรื่อยๆ แบ่งคอนเทนต์เป็น 2 เล่มได้ไหมก็หมายความว่าต้องสอบ 2 ครั้ง ความคิดเชื่อมกันไหมว่าแบ่งเนื้อหาเป็นสองครั้งก็ต้องสอบ 2 ครั้งด้วย”

“คือรูปแบบนี้ถ้าทำมันไม่ควรมีทางเลือก คือถ้าจะแบ่งเอาทั้งหมดเลยถ้าทำทำทุกชุดวิชาที่มีผมอยากเพิ่มเติมคนที่พูดเรื่องคอมพิวเตอร์เบส ผมไปสอบนักวิเคราะห์ ผมสอบจากโทรศัพท์เลยนั่งในห้องขึ้นบนจอแล้วมีจับเวลากดดันด้วย นักศึกษา เราในวัย 25 ถึง 35 ปี เขามีโทรศัพท์ เรื่องข้อจำกัดที่มีคอมพิวเตอร์ 33 เครื่องต่อศูนย์ไม่เป็นอุปสรรค มันเป็นเรื่องใครเลือกที่จะสอบเพเพอร์เบสหรือคอมพิวเตอร์เบสแต่มันต้องอยู่ในสถานที่ที่เรากำหนดไว้เพราะฉะนั้นถ้าเราทำให้มันน่าเชื่อถือด้วยคุณภาพที่ในมาตรฐานข้อสอบสมมติแบบนี้ ถ้าเราทำพวกเรื่องเซ็ต security ให้มันน่าเชื่อถือ ผมว่ามันไม่น่าจะมีปัญหา ใช้โทรศัพท์ก็ได้ด้วยการทดสอบผ่านแอพเลยครับ”

“เรามี Walk-in Exam อยู่แล้ว แต่ทีนี้พอเราบอกว่าถ้านักศึกษาอ่านหนังสือเสร็จหนึ่งเดือน เพราะฉะนั้นแต่เดิมเราปิดระบบด้วยการลงทะเบียน ถ้าเราลองเปิดฟรี นักศึกษาอาจจะไม่ต้องรอคือ ให้นักศึกษาเข้าสอบแล้วเก็บได้มันก็เป็นดึงดูดเขาเหมือนกัน เพราะนักศึกษามีโครงสร้างในแต่ละวิชา”

5.5 เกณฑ์การตัดสินผลสอบ (H, S, U) และการตัดสินผลสอบ (การตัดสินผลสอบในรูปแบบคณะกรรมการตัดสินผลสอบ) พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันสองแบบดังนี้

แบบที่ 1 ควรปรับเกณฑ์การตัดสินผลสอบ เป็น A B C D เพื่อเป็นประโยชน์กับนักศึกษา ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ในแต่ละวิชา ผมในความคิดเห็นผมว่าน่าจะปรับนะน่าจะมี A B C D อะไรต่างๆ เพื่อจะให้เกรดมันละเอียดมากยิ่งขึ้น”

“เกรดเหมือนมหาลัยปิด เกรดออกเลย A B C D เลย

“คือเห็นด้วยอะคะว่าถ้าจะมีการตัดเกรด A B C D แต่เราต้องมามองว่าของมสธ. เราเอง เด็กของเราจะผ่าน D หมดเลย ถ้าเราให้ตั้งแต่ A B C D ปุ๊บ พอจบปุ๊บเด็กทุกคนผ่านหมดเลยทุกชุดตามโครงสร้างแต่ได้ D หมด อันนี้จะทำไงไปรู้ตัวเอาตอนสุดท้ายจบก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นในมุมมองตรงนี้ก็เลยมองว่าเราน่าจะประกันไว้ที่ C ก็คือเด็กทุกคนถ้าคุณผ่าน อย่างน้อยคุณได้ C แล้วก็ไป B แล้วก็ A พวกนี้แล้วมันก็จะฉุดเกรดของพวกเขาขึ้น”

“เกรดนิติศาสตร์ก็จะมีปัญหาว่า เราให้ U S อะไรพวกนี้แต่เกรดทางวัดผลนี่ถ้า S เท่ากับ 2.3 ซึ่งมันต่ำมากเทียบกับมหาวิทยาลัยเอกชนหรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ซึ่งเค้าจะเป็น 2.5 หรือ 2.6 ถ้าเรารับนักศึกษา ป.โท ป.เอก จะมีปัญหาแล้วก็คือพอดูเกรดของ มสธ. จะเกรดต่ำสุดเลย เพราะ S เท่ากับ 2.3 ก็ขอฝากไปด้วยเรื่องเกรด จะปรับเกรดยังไงให้มัน อิงเกณฑ์น่ะเห็นด้วย คงไม่อิงกลุ่มนะคะ อิงเกณฑ์น่ะเห็นด้วยก็คือเท่าไหร่ก็เท่านั้น นั่นก็คือเรื่องวัดผล”

“เกณฑ์การวัดผลคิดว่ามันมีผลต่อนักศึกษา เพราะเกรด 2.3 เนี่ยสมัครไปเรียนต่อปริญญาโทจะไม่ค่อยรับ ไม่ใช่แค่นั้นไปสมัครงานเนี่ยดูเกรด 2.3 โอกาสปิดเลย ควรจะปรับแต่เราไม่ใช่ไปลดเกณฑ์แต่เราควรจะเพิ่มคะแนนเราควรจะผลักดันให้มีคะแนนสูงขึ้นก็คือมีปรับสัดส่วนกัน แต่เราไม่ใช่ปรับเกณฑ์ว่า ซีดีเอ เกณฑ์ของเราผ่าน = เกณฑ์ D ไม่ใช่ แต่เราจะมีวิธีการมาประยุกต์เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาของเราได้รับคะแนนสูงขึ้นยังไงนักศึกษาที่มีงานวิจัยก่อนหน้านี้คือนักศึกษาที่ท้อสุดก็เพราะสอบไม่ผ่านเพราะฉะนั้นทำอย่างไรให้คะแนนเค้าสูงขึ้นสูงขึ้นไม่ใช่เพราะว่าเขาเก่งขึ้นนะแต่ว่าการเก่งขึ้นมีคุณภาพมากขึ้นผ่านทักษะทักษะนี้มันไม่ได้หมายความว่าผ่านการจำแล้วก็ไปตอบคำตอบ”

แบบที่ 2 ตัดสินผลสอบ (H, S, U) เหมือนเดิม ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“การตัดเกรดนั้นพี่ว่าคงไว้อย่างนี้แล้ว เรามีคณะกรรมการตัดเกรดนะคะ”

“ส่วนเรื่องเกรดในความคิดตัวเอง เราอาจจะต้องเอามาดูเอา distribution มาดูในแต่ละชุดวิชามาดูว่าในสัดส่วนของคะแนนเท่านี้มันมี distribution ใส่บ้างเท่าไหร่ บ้างดูว่าในการได้เกรด 3 มันอยู่ตรงไหนเราจะหาจุดที่จะบอกว่าตรงนี้นะได้ 3.00 ไม่ได้เป็นการปรับเกรดไม่ใช่ระบบ 5 เกรด”

5.6 ด้านอื่น ๆ พบว่ามีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรเปิดหลักสูตรระยะสั้นที่สนองตอบความต้องการของสังคม โดยเปิดบนระบบออนไลน์อาจทำให้มีจำนวนผู้เรียนมากขึ้น และควรมีระบบคลังข้อสอบมาตรฐานที่พร้อมให้อาจารย์เข้าใช้งานได้ตลอดเวลา โดยอาจารย์ประจำสาขาวิชาฯ เป็นผู้ออกข้อสอบส่งมาเก็บในคลัง โดยมีอาจารย์วัดผลเข้าไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นว่าสามารถนำเข้าคลังได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ส่งกลับไปแก้ไขทันที

“หลักสูตรของ มสธ. ค่อนข้างเยอะ แต่เท่าที่มองอาจจะไม่ตอบโจทย์สังคมเท่าไหร่เราอาจจะหาหลักสูตรใหม่ๆหรืออาจจะเป็นแบบ ประกาศนียบัตรซึ่งต่างประเทศเดี๋ยวนี้เค้าทำเป็น short course ส่วนใหญ่หรือเรียนในลักษณะออนไลน์มันก็จะทำให้เราอาจจะมีนักศึกษามากขึ้นไม่ใช่แค่ปริญญาตรีแค่นั้นทำหลักสูตรที่ใหม่ๆ คือเคยเห็นอย่างของต่างประเทศบางทีเค้าอบรมคอร์สแล้วเค้าก็ได้ประกาศณียบัตรที่น่าสนใจเยอะแยะ ไม่ต้องมานั่งเรียนที่ห้องส่วนอื่นๆก็คงไม่มีอะไร”

“เรื่องชุดวิชาที่บอกไปแล้วว่ามันน่าจะแยกเป็น 2 รายวิชาได้ไหมแล้วก็จะได้ทำ 2 เทอม 2 ครั้ง เพราะว่าที่ฟังจาก Blended ก็คือสัมมนาสอนเสริมมีสองครั้ง ครั้งที่ 1 สอนเสริมแล้วก็สอบไฟนอลไปทีเดียวเลย 7 หน่วย อีกครั้งหนึ่งก็สอนเสริมอีกครั้งหนึ่ง 8 หน่วย แล้วก็เก็บคะแนนอีก 30 ไปเลย เพราะงั้นน่าจะแตกเป็นสองรายวิชาในทรานสคริปต์เขียนแบบนั้นได้เลย ไม่ทราบว่าทำได้ไหม”

“เรื่องของการใช้เทคโนโลยีเนี่ย สมัยก่อนเราเคยคิดกันเนอะว่า พร้อมเมื่อไหร่ก็ไปอ่านเดือนนึงมาสอบเลย ทำได้ไหมอะ ก็ทำได้ อีกหน่อย ในเมื่อการเรียนของเขาเนี่ยมันเป็นเรื่องพวกนี้อยู่แล้วถูกไหม เช่นพวกที่วัดผลใน career ตัวเอง เพราะฉะนั้นมันจะยากยังไง ถึงจะต้องให้มหาวิทยาลัยเข้าไปชี้แนะ ว่าในที่สุดเขาอาจจะมาเรียนตรงนี้เพื่อไปเอาใบปริญญา 1 ปีก็จบแล้ว แล้วเขาก็มาต่ออะไรได้อีก อันนี้ต้องคิดด้วยเนอะว่าทำยังไง เพราะฉะนั้นตรงนี้จากศูนย์สอบ อันนี้เป็นไปได้แน่นอนเพราะมันใช้คอมพิวเตอร์มาเยอะ แต่สอบออนไลน์ สอบธรรมดาแล้วออนไลน์ ต้องใช้คอมพิวเตอร์สงสัยจะยาก เพราะแปลว่าที่โรงเรียนหรือว่าที่ศูนย์ สนามสอบ เขาต้องมีคอมพิวเตอร์”

สรุปจากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า การวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ มสธ. จะต้องนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษาในทุก ๆ ขั้นตอน ตั้งแต่การจัดการเรียนการสอน ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้มากขึ้นโดยจัดหลักสูตรออนไลน์ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ e-learning และรูปแบบอื่น ๆ ที่ทันสมัยให้มากขึ้น ในการออกข้อสอบอาจารย์สามารถ

ส่งข้อสอบเข้าสู่คลังข้อสอบได้ตลอดเวลาและมีการตรวจทานให้ข้อสอบพร้อมใช้งานบนระบบออนไลน์ได้เสมอ จะเห็นได้ว่าการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดสอบมีความสำคัญมากเพราะสังคมปัจจุบันผู้เรียนมีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ดังนั้นการจัดสอบอาจทำในรูปแบบการจัดสอบบนระบบออนไลน์ เช่น สอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ หรือสอบบนมือถือ โดยให้นักศึกษาสอบเมื่อพร้อม และสามารถเข้าสอบได้ตลอดเวลา สอบที่ไหน เวลาไหนก็สอบได้ทันที

ตอนที่ 6 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ OU5

คณะนักวิจัยใน 5 มหาวิทยาลัยเปิดที่เรียกตัวเองว่า OU5 โดยประกอบไปด้วย 1) Prof. Dr. Melinda F. Lumanta (UPOU) 2) Prof. Dr. Widad Binti Othman (OUM) 3) Dr. Kristanti Ambar Puspitasari (UT) 4) Assist. Prof. Dr. Kunchon Jeotee (STOU) และ 5) Dr. Nguyen Thi Thuy Hong (HOU) ได้พบปะกันที่เมืองฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561 เพื่อทำการสรุป สังเคราะห์รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ท้าทายของ OU5 โดยมีข้อสรุปดังนี้

6.1 การวัดและประเมินผลการศึกษาสำหรับระดับตั้งแต่ปริญญาตรีลงมาในสมัยดั้งเดิม (Traditional Distance Education) ใช้การวัดและประเมินผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. Assignment
2. Seminar
3. Multiple Choices
4. Essay test
5. Assignment
6. Multiple Choices
7. Essay test
8. Oral test
9. Short report
10. Task-based assignment
11. Practical work
12. Portfolio
13. Multiple Choice
14. Essays
15. Portfolio
16. Final Year Project

17. Oral Presentation
18. Oral Tests
19. Clinical practice
20. Practicum
21. Industrial training
22. Reflective writing
23. Multiple-choices
24. Subjective essay tests
25. Oral presentation
26. Assignment
27. Self-test

แต่ในปัจจุบันนี้ เมื่อเทคโนโลยีมีศักยภาพสูงมากขึ้น (Technology-Mediated Distance Education) จึงใช้การวัดผลและประเมินผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. Automated Online MC quizzes
2. E-portfolio
3. Blogging
4. Peer assessment
5. E-journal writing and reflection synthesis
6. Task-based Activities
7. Multiple Choice Quizzes
8. Short Essays Quizzes
9. Reflective writing
10. Online discussion
11. Written assignment
12. Written reflection
13. Automated Quiz
14. Automated MC self-test
15. Short report
16. Oral test
17. E-portfolio

18. Automated MC

6.2 การวัดและประเมินผลการศึกษาสำหรับระดับตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไปในสมัยดั้งเดิม (Traditional Distance Education) ใช้การทดสอบดังต่อไปนี้

1. Task-based Activities
2. Oral Presentations
3. Reflective Writings
4. Case studies
5. Written essays
6. Thesis
7. Masters Project
8. Multiple Choices
9. Essay test
10. Assignment
11. Multiple-choices
12. Subjective essay tests
13. Case study
14. Seminar thesis proposal
15. Oral presentation
16. Assignment
17. Online discussion or argumentation
18. Portfolio
19. Essay
20. Short report

แต่ในปัจจุบันนี้เมื่อเทคโนโลยีมีศักยภาพสูงมากขึ้น (Technology-Mediated Distance Education) การวัดผลและประเมินผลการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไปจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปดังต่อไปนี้

1. E-portfolio
2. Blogging
3. Peer assessment

4. E-journal writing and reflection synthesis
5. Assessment of Participation through Network analysis
6. Online discussion or argumentation
7. Portfolio
8. Essay
9. Short report

จากข้อสรุปในที่ประชุม OU5 ดังกล่าว สามารถเขียนสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษา

รูปแบบการวัดและประเมินผลการศึกษา		
ระดับการศึกษา	**Traditional Distance Education**	**Technology-Mediated Distance Education**
Graduate	● Essay ● Task-Based Assignment ● Preceptorship/Practicum	● Automated Multiple Choices ● Faculty Marked Assignment ● E-portfolio ● e-Journal
Undergraduate	● Multiple Choices ● Essay ● Task-Based Assignment ● Preceptorship/Practicum	● Automated Multiple Choices ● Faculty Marked Assignment ● E-portfolio ● e-Journal
Non-Degree	● Portfolio ● Multiple Choices ● Essay	● Automated MCQ

โดยคณะนักวิจัยใน OU5 สรุปว่าการประเมินในยุคของสื่อเทคโนโลยี มีข้อดีกว่ายุคดั้งเดิม คือ

1. สะดวกในการใช้ภาพ เสียง หรือวีดิโอ ในการประเมินผลลัพธ์ทางการเรียน
2. สะดวกในการทำการทดสอบระยะไกล หรือต่างประเทศ
3. สะดวกในการทำการทดสอบ ในกรณีที่ต้องการใช้แบบทดสอบที่แตกต่างกัน
4. สามารถตรวจข้อสอบได้อัตโนมัติ (ในข้อสอบบางลักษณะ เช่น ข้อสอบปรนัย)
5. ในภาพรวมจะประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าการจัดสอบแบบดั่งเดิม

นอกจากนี้ คณะนักวิจัยมีมุมมองว่า ด้วยการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนี้ สถาบันการศึกษาที่ใช้การศึกษาระบบทางไกล ต้องคำนึงถึง และให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้วย

1) รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับทักษะของผู้เรียนในยุคเทคโนโลยี

2) สถาบันการศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล ดังนี้

2.1) การเตรียมผู้สอนให้พร้อมสำหรับการสอนและการวัดผล ประเมินผลในยุคเทคโนโลยี

2.2) การเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการเรียนและการวัดผล ประเมินผลในยุคเทคโนโลยี

2.3) การเตรียมเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเหมาะสมกับการเรียน การสอน และการวัดผลประเมินผลในยุคที่เทคโนโลยีกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนี้

สรุป ด้วยทุกมหาวิทยาลัย (UPOU, OUM, UT, STOU และ HOU) ตระหนักว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยการเติบโตอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และไม่มีใครสามารถยับยั้งได้ ดังนั้นวิธีการที่ดี คือ การยอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดจึงจะเหมาะสมกว่า และด้วยหลักการของการศึกษาทางไกลที่เปิดโอกาสในผู้เรียน เรียนที่ไหน เวลาใดก็ได้ เป็นหลักการที่สอดคล้องอย่างยิ่งกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การสอน จากที่กล่าวมาทั้งหมด คณะผู้วิจัยจึงมองว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลและประเมินผลจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับมหาวิทยาลัยเปิดด้วยเช่นกัน